

Kurzus kódja(i): FLM-403.117

Kurzus címe: Humorelméletek

Tanár neve: Bartha Judit

Kurzus időpontja, helye: szerda 12:30-14:00 42

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: A félév során olyan 20. századi elméleti szövegeket olvasunk, amelyek a humor és a nevetés kérdését próbálják különböző nézőpontokból, olykor egymással is vitatkozva megvilágítani. Paul de Man „ironológiá”-ja a német romantikus filozófiában keresi eredőjét, s annak dekonstrukciójaként értelmezi magát. Bahtyin „karnevalizáció”-ja a humort a menipposzi satírákig vezet vissza, elválasztva azt a német romantikusok számára mintául szolgáló szókratészi dialógusoktól. A karneválban rejlő össznépi nevetés pozitív, életigenlő erejének hangsúlyozása ugyanakkor szembemegy a Bergson által megfogalmazott negatív elvvel is, amely a nevetés okát az élőben rejlő élettelen mechanizmusokban találja meg. Ritter szintén a bergsoni észelvű magyarázatok egyoldalúságát veszi célba, amikor a komikumot kettős mozgásként mutatja be a rendellenest kinyilvánító ész határán. Plessner pedig, kitágítva a vizsgálati mezőt a filozófiai antropológia területére, a sírás és a nevetés közös gyökereit kutatva azokra az ösztönös reakciókra irányítja a figyelmet, amelyekkel az ember az őt hatalmába kerítő külső provokációkra válaszol.

Kurzus teljesítésének követelményei: Írásbeli vizsga vagy szemináriumi dolgozat.

Kötelező irodalom: Bahtyin, Mihail Mihajlovics: *François Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája*. Bevezetés. Ford. Könczöl Csaba. Budapest, Európa, 1982. 9–70. o.
-----: „A műfaj és a szüzsészerkezet sajátosságai Dosztojevszkij műveiben”. Ford. Szőke Katalin. In uő: *Dosztojevszkij poétikájának problémái*. Budapest, Osiris, 2001. 128–223. o.
Bergson, Henri: *A nevetés*. Ford. Szávai Nándor. Gondolat, Budapest, 1968.
Man, Paul de: „A temporalitás retorikája”. Ford. Beck András. In Thomka Beáta (szerk.): *Az irodalom elméletei*. 1. Pécs, Janus Pannonius Tudományegyetem – Jelenkor, 1996. 5–60. o.
Plessner, Helmut: „A sírás és a nevetés eredete”. Ford. Kelemen Pál. *Lk.k.t. (A kolozsvári Láthatatlan Kollégium irodalmi folyóirata.)* 2002. 11. (ősz) 23–33. o.
Ritter, Joachim: „A nevetésről”. Ford. Papp Zoltán. In uő: *Szubjektivitás. Válogatott tanulmányok*. Atlantisz, Budapest, 2007. 29–55. o.
